University of Mandalay Open Access Repository

Title	Zaw Ti Sarsana in Mohnyin Town
All Authors	Aung Zaw Myint
Publication Type	Local Publication
Publisher (Journal name, issue no., page no etc.)	Myanmar Historical Research Journal, No.29, pp:39-60
Abstract	The Zaw Ti *Gaing* (Religious Sect) was named after the title of the founder of the Zaw Ti Sect "Ashin Wara Zaw Ti". Being unfavorable to the doctrine, the Myanmar Kings of the Konbaung period suppressed the Zaw Ti *Gaing* which first emerged in the Nyaung Yan period. However, their attempts were not successful. While the Myanmar Kings were making suppression on the Zaw Ti sect, the presiding monks of the sect were taking refuge in Yunan province of China. It was only in the colonial period that the presiding monks of the Zaw Ti sect came to reside in Myanmar kingdom. The majority of the people who worshipped the Zaw Ti sect are the Shan nationalities. The Buddhist scriptures are taught or preached in the Shan language. Although the members of the Zaw Ti sect worshipped Buddhism, they do not take refuge in the monks out of their sect. They only worshipped the monks of Shan nationalities who practiced the Zaw Ti doctrine.
Keywords	Zaw Ti, Monks, Shan
Citation	
Issue Date	2015

မိုးညှင်းမြို့ရှိဇောတိသာသနာ

ဒေါက်တာအောင်ဇော်မြင့်[၁]

ရည်ရွယ်ချက်

ရှေးမြန်မာဘုရင်များလက်ထက်ကတည်းကပေါ်ပေါက်ခဲ့သောသံဃာဂိုဏ်းတစ်ဂိုဏ်း၏အကြောင်းရင်းမှန်ကိုသေချာစွာသိရှိနိုင်စေရန်ရည်ရွယ်ပါသည်။

နိဒါန်း

ဇောတိဂိုဏ်းသည် မြန်မာနိုင်ငံ ၏ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင် ထင်ရှားခဲ့သည့်ဂိုဏ်း တစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ယင်းဂိုဏ်းသည်ယခု အခါ ကချင်ပြည်နယ်၊ မြစ်ကြီးနားခရိုင်၊ မိုးညှင်းမြို့၊ နတ်ကြီးကုန်းရပ် တွင်တည်ရှိပါသည်။ဇောတိဂိုဏ်းဟုခေါ်ဆို အမည်ပြုခြင်းမှာ ယင်းသာသနာကို စတင်တည်ထောင်သူ အရှင်ဝရဇောတိ ဆရာတော်၏ဘွဲ့တော် ကိုယူ၍ ခေါ်ဆိုခဲ့ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဇောတိဂိုဏ်းသည် ညောင်ရမ်းခေတ်မှစတင်ပေါ်ပေါက်လာခဲ့သော်လည်း၁၉၈၅ ခုနှစ်အထိ တိုင်အောင်နိုင်ငံတော် သံဃနာယကအဖွဲ့အစည်းသို့ ဝင်ရောက် ခဲ့ခြင်းမရှိသေးကြောင်းတွေ့ရပါသည်။ ၁၉၈၆ ခုနှစ်သို့ ရောက်မှသာ မြစ်ကြီးနားမြို့ ၊ဝန်းသိုကျောင်းဆရာတော် ဦးသီလဝံသ (အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ) နှင့်ဒေသ ခံရဟန်းရှင်လူအကြီး အကဲများ၏ ချဉ်းကပ် ဆွေးနွေးမှု ကြောင့်ဂိုဏ်းကြီး(၉) ဂိုဏ်းတွင်မိမိဆန္ဒအလျောက် "သုဓမ္မာသံဃာ" အဖြစ်ခံယူခဲ့ပါသည်။ ဇောတိကျောင်းအမည်ကိုလည်း "ပညာလင်္ကာရပရိယတ္တိစာသင်တိုက်" ဟုပြောင်း လဲ၍မှည့် ခေါ်ခဲ့ပါသည်။ [၂] စာသင်တိုက် ဟုဆိုသော် လည်းအစိုးရ စာမေးပွဲများကိုဝင်ရောက်ဖြေဆိုခြင်းမရှိချေ။ဗုဒ္ဓ စာပေကျမ်းဂန်များကို ရှမ်းဘာသာ ဖြင့် သင်ကြားပို့ချခြင်းဖြစ်သည်။

(က) ဇောတိဂိုဏ်းပေါ်ပေါက်လာပုံနှင့် နောက်ခံအခြေအနေ

မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၁၆ (ခရစ်နှစ်၁၅၅၄) ခုနှစ် တွင် ဇောတိဂိုဏ်းတည် ထောင်သူ ဖြစ်သော အရှင်ဝရဇောတိ လောင်းလျာ ကို ဖွားမြင်တော် မူခဲ့သည်။ မိုင်းမော်စော်ဘွား ၏သားတော်

---

[၁] တွဲဖက်ပါမောက္ခ၊သမိုင်းဌာန၊လားရှိုးတက္ကသိုလ်

[၂]ဓမ္မာစရိယဦးဌေးလှိုင် "နှစ်လေးရာကျော်က မြန်မာနိုင်ငံဇောတိဂိုဏ်း" *တတတ.၂ညေပသား၁. သမါ* မျက် ၂-၃ (နောင်ကိုးကားလျှင် ဌေးလှိုင်၊ ဇောတိဂိုဏ်း၊ ဟုညွှန်းမည်)

ဖြစ်သည်။သက်တော်(၁၅)နှစ်သားအရွယ်တွင် စစ်ကိုင်း ဘုန်းကြီး ကျောင်းတွင် အပ်နှံပြီး သာသနာ့ဘောင်သို့ သွတ်သွင်း ခဲ့သည်။ ဘွဲ့တော်မှာ ရှင်ဝရဇောတိ ဖြစ်သည်။ သက်တော် (၂၀) ပြည့်သောအခါ နမော ဆရာတော်ကို ဥပဇ္ဈါယ်ဆရာ အဖြစ်ပြုပြီး ရဟန်းဘောင် သို့ ဝင်ခဲ့သည်။ သာမဏေဘဝနှင့် ရဟန်း ဘဝတွင် နမော ဆရာတော်ထံတွင် အခြေခံမှစပြီး ပါဠိ ကျမ်းဂန် များကို သင်ယူရာ ဝိနည်း(၅)ကျမ်း ကိုအာဂုံ ဆောင်နိုင် ခဲ့သည်။ မြန်မာသကၠရာဇ်၉၇၂(ခရစ်နှစ် ၁၆၁၀)ခုနှစ် တွင် အရှင်ဝရဇောတိ သည် နောက်ပါရဟန်းတော်(၈) ပါးနှင့်အတူ သာသနာပြုရန်ရည်ရွယ် ၍ ရှမ်းပြည် ၊ ပွေးလအွန်အရပ်သို့ ကြွချီသီတင်းသုံးတော်မူခဲ့သည်။ [၃] þ အချိန်မှစ ၍ ဇောတိသာသနာ(ဝါ) ဇောတိဝါဒကိုရှမ်းပြည်နယ်မှစတင်ခဲ့သည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။စတင်သာသနာပြန့်ပွားခဲ့သည့်ညောင်ရမ်းခေတ်တွင်ပြသန ၁တစ်စုံတစ်ရာတွေ့ရခြင်းမရှိသော်လည်းကုန်းဘောင်ခေတ်တွင်မူ ဇောတိအယူဝါဒအစွဲ နှင့် ပတ်သက်ပြီး အောက်ပါ အတိုင်းလေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ ယင်းမှာ

> သကၠရာဇ် ၁၁၂၅ ခုနှစ်တွင် ညီတော် ဆင်ဖြူရှင် မင်းဖြစ်တော်မူ၏။ ထိုမင်းလက်ထက် ဇောတိဝါဒ လူတို့ပေါ်ါ ဆုံးမစီရင်၏။[၄]

ဟူ ၍ ဖြစ်သည်။

အထက်ဖော်ပြပါအထောက်အထားအရ ဆင်ဖြူရှင် (၁၇၆၃-၁၇၇၆)လက်ထက်တွင် ဇောတိဝါဒသည် အဘယ်ကဲ့သို့ အယူမျိုးရှိခဲ့ကြ ၍ အုပ်ချုပ်သူမင်းဇကရာဇ် အနေဖြင့် ယင်းဝါဒအပေါ်တွင် သက်ဝင်ယုံကြည် သူတို့အားအဘယ့်ကြောင့် ဆုံးမစီရင်ခဲ့ရသနည်းဆို သည်မှာစဉ်းစားဖွယ်ဖြစ်သည်။ထိုမင်းလက်ထက်တွင် ဇောတိဝါဒ နှင့်ပတ်သက် ၍ အထောက် အထားသည် þ မျှသာတွေ့ရှိရသည်ဟုလည်း ဦးမောင်မောင်တင်(မဟာဝိဇ္ဇာ) က သူ၏ "မြန်မာမင်းလက်ထက်တော်စာတမ်းများ" စာအုပ်တွင် ဖော်ပြထားပါသည်။ သို့ပါ ၍ ဆင်ဖြူရှင် လက်ထက် တွင် ဇောတိဝါဒနှင့် ပတ်သက်ပြီး မည်သို့သောအယူရှိသည်ကိုကားမပြောနိုင်ပေ။သို့သော် လည်း ဇောတိဝါဒ အယူ အစွဲနှင့် ပတ်သက်ပြီးသကၠရာဇ်၁၁၄၅ ခု၊ဒုတိယဝါဆိုလပြည့် ကျော်(၂)ရက်နေ့(၁၅ ဇူလိုင် ၁၇၈၃) ထုတ်ပြန်သော ဗဒုံမင်း အမိန့်တော်မှာအောက်ပါအတိုင်းဖြစ်သည်။

> နောင်တော်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်ဇောတိအယူစွဲယူသည့်လူတို့ကိုရာဇဝတ်တော်ပေး ၍ အာဏာတော်ထားသည့် နောက်¤င်းအယူကို ရှောင်ကြဉ်စွန့်ပယ် ၍ ဇောတိအယူကိုယူသူတို့နှင့်မပေါင်းမဘော်ကြောင်းကိုထွက်ဆိုသူတို့မှာပုထုဇဉ်ဂတိမှားယွင်းဘူသော်လည်း၊ သမာယူလေပြီးသည်၊ကြေးငွေအကုန်အကျမရှိစေနှင့်ချမ်းသာစေ။ [၅]

ဟူ ၍ ဖြစ်ပါသည်။

---

[၃] ငွေးလှိုင် ၊ ဇောတိဂိုဏ်း၊ မျက် ၄

[၄] ဦးမောင်မောင်တင်(မဟာဝိဇ္ဇာ) "မြန်မာမင်းလက်ထက်တော်စာတမ်းများ" ၊ရန်ကုန်မြို့၊စပယ်ဦးပုံနှိပ်တိုက်၊၁၉၈၂၊မျက် ၁၂၃ (နောင်ကိုးကားလျှင် မောင်မောင်တင် ၁၉၈၂ ဟုညွှန်းမည်။)

[5] Dr Than Tun *" The Royal Orders of Burma (Myanmar)" (AD.1598-1885)*, Vol.IV (AD.1782-1787), Kyoto, The Centre for Southeast Asian Studies, Kyoto University, 1986,p-267 (Henceforth; Than Tun,1986)

အထက်ပါအမိန့်တော်အရဇောတိအယူဝါဒနှိမ်နင်းမှုနှင့်ပတ်သက်ပြီးအပြစ်ဒဏ်ပေးရန်အမိန့်တော်များ ထုတ်ပြန်ထားသော်လည်းတစ်ကြိမ်တစ်ခါမှားယွင်းသဖြင့်ဟုဆိုကာငွေကြေး အကုန်အကျမရှိစေဘဲ ရာဇဝတ်တော်ရေးမှလွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပေးခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ ထို့ကြောင့် ထိုအယူ ဝါဒနှင့်ပတ်သက် I တင်းကြပ်စွာ အရေးယူခြင်း မရှိခဲ့ကြောင်းတွေ့ရပါသည်။

ဗဒုံမင်း (၁၇၈၂-၁၈၁၉)လက်ထက်တွင်လည်း ဇောတိဂိုဏ်းနှိမ်နင်းမှု ဆက်လက် I ရှိနေသေးသည်ကိုတွေ့ရသည်။ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင်ဆင်ဖြူရှင်လက်ထက်မှစတင်နှိမ်နင်းမှုများပြုလုပ်ခဲ့သော်လည်း တာဝန်ရှိသူအရာရှိတို့ကအဂတိလိုက်စား I ကောင်းစွာ ရှင်းလင်းနိုင်ခြင်း မရှိသဖြင့်ဗဒုံမင်းက ၁၁၄၅- ခုတော်သလင်းလဆန်း ၁၃ ရက် (၈ စက်တင်ဘာ ၁၇၈၃) ရက်စွဲဖြင့် အောက်ပါအတိုင်းအမိန့် ထုတ်ပြန်ခဲ့ပါသည်။

> သာသနာအညစ်အကြေးဝရဇောတိအယူ ယူသူတို့ဆင်ဖြူကျွန်းမြို့ရွာမှာရှိသောကြောင့် လွှတ်တော်ရုံးတော်ကဒိုင်းမှူးသင်းမှူးအစေခံလွှတ်လုလင်တို့ကိုခန့်ထားခေါ်ချပေသည် ကိုကျေးဇူးသစာတော်ရှိသည့်အတိုင်းဖြောင့်ဖြောင့်ရိုးရိုးလူကိုပါအောင်မခေါ်ခဲ့မသိမ်းခဲ့၊ မစောင့်မရပ်ကြေးငွေပနန္နာစောင့်စားယူခဲ့ကြောင်းကိုရွှေနားတော်ကြားတော်မူသောကြောင့်စစ်ကြောစေရာတွင်ငွေစောင့်ပနန္နာစားလူတို့ကိုတွေ့မိ I ရှိသည်။သင်းတို့ကိုမစီရင်လျှင်သာသနာအညစ်အကြေးကုန်စင်(အောင်)ရှင်းလင်းနိုင်တော့မည်မဟုတ်။ စောင့်စားယူ ခဲ့သည် လူတို့ကိုကြားမြင် သမျှလူတို့ကြောက်ရွံ့အောင်မြို့တွင်းမြို့ပြင်မောင်းကြော်ပြီး လျှင်စားယူခဲ့သည့်ငွေကိုအရည်ကျို I ငွေစားလူမှန်သမျှကိုလူတို့ခံတွင်းကိုသွန်း[6]

ဟူ I ဖြစ်ပါသည်။

ထို့ကြောင့်ဇောတိအယူဝါဒယူသူတို့ကိုသာမက ပ အယူဝါဒကိုလက်ခံသူတို့ကိုစစ်ဆေး အပြစ်ပေးရန်ခန့်အပ်ထားသောမင်းမှုထမ်းများ လာဘ်စားပါကရွာစဉ်လှည့်မောင်းကြော်ဒဏ်ပေး ရုံသာမကစားယူသည့်ငွေပမာဏကို အရည် ကျို I ခံတွင်းသို့သွင်းစေ ဆိုသောကြောင့်သေဒဏ် အထိပေးသည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ထို့ကြောင့်ဗဒုံမင်းလက်ထက်တွင် ယင်းဝါဒနှင့် ပတ်သက် I တင်းကြပ်စွာနှိမ်နင်းခဲ့သည်ဟုဆိုနိုင်ပါသည်။ကုန်းဘောင်ခေတ်နှောင်းပိုင်းဖြစ်သောသာယာဝတီမင်း(၁၈၃၇-၁၈၄၆)လက်ထက် သကရာဇ်၁၂၀၀ပြည့် တန်ခူးလပြည့်ကျော်(၁၂)ရက် (၂၂ ဧပြီ ၁၈၃၈)တွင်မူ ဇောတိဝါဒနှင့်ပတ်သက် I အစစ်ခံချက်ကို အောက်ပါ အတိုင်းတွေ့ရှိရပြန်ပါသည်။

ဇောတိဝါဒ ငပေါ်အိ အစစ် ခံချက်ဘုရား

> သကရာဇ် ၁၂၀၀ ပြည့်နှစ်တန်ခူးလပြည့်ကျော်၁၃ ရက်နေ့ ငပေါ်အိ ကိုမေးသော်-
>
> ချက်။ ။ ကျွန်တော်နေရင်း အဝမြို့စီရင်စုတောင် ငကျင်းရွာ တွင် အမိ မိပု၊ အဘ ငကျော်လှ တို့နှင့် နေထိုင် ရင်းဖြစ်ပါသည်။ အသက်၂၀ ခန့်ရှိ လျှင် ရွာနေ မိအေးနှင့် သင့်နေ I မိဘတို့သေသည့်နောက် မယားမိအေးနှင့် ရွှေမြို့ တော် သို့ ပြောင်းလာပြီးလျှင် တောင်တွင်းစည်သာ တောင် အရပ်တွင် နေထိုင် ပါသည်။ ၆၇ ခုနှစ် တောင်တွင်းကြီးမြို့ကို နာရာရဲကျော် နာခံအရာ နှင့်သွားရာ တောင်တွင်းကြီးမြို့ သို့ လိုက် သွား I ၁၀နှစ်ခန့် နေထိုင်ပြီးမှ ဟံသာဝတီမြို့သို့ သွားရောက် နေ ထိုင် သည်။

---

[6] Than Tun,1986,284

> ၃နှစ်ခန့်ရှိလျှင် ဟံသာဝတီအရပ်က၇၉ ခုနှစ်ပြောင်းသွား၍ ရွှေတောင်စီရင်စုဖျောက်ဆိပ်ကုန်းရွာတွင် အနှစ်၂၀ခန့် နေထိုင်ပါသည်။နောက်မြေထဲ စီရင်စု ရွာထောင်ရွာ သို့ မယား မိအေးပါပြောင်သွား နေထိုင်၍ ကျွန်တော်နှင့် အတူ ပေါင်း ဘက် သွားလာသူ ရွှေတောင်မြို့စီရင်စုဖျောက်ဆိပ်ကုန်းရွာနေ မြေထဲမြို့ နေအရပ်ရပ် စာရင်းကျ လူတို့ကို ကျွန်တော်ပြောဆို ဆုံးမသည်မှာ " ရုပ်ပွားဆင်းတု ၊စေတီ ပုထိုး၊ မွေတော် ဓာတ်တော်များကိုကိုး ကွယ်လျှုဒါန်းအကျိုးမရှိ၊ပြုပြင်ထုလုပ်သည့်အရုပ်သာ ဖြစ်သည်"ကျွန်တော်ပြောဆိုဆုံးမပါသည်။ "ရဟန်း သံဃာ တော်တို့မှာ လည်း အဝတ်နီဝတ် ၍ စားရ ရုံသာ ဟောပြောသည်။မဂ်ဖိုလ်ရောက်အောင်ဟောပြောနိုင်သည်မဟုတ်မထင်သောကြောင့်မလှူမတန်းမကိုးကွယ်ပါ။ လူသေလျှင်တဖန်ပဋိသန္ဓေမနေ၊ဆုံးခြင်းပျောက်ခြင်းသာဖြစ်သည်" အထင်အယူရှိသည့်အတိုင်းလာရောက်သည့်သူများကိုပြောဆိုဆုံးမပါသည်။ဆုံးမသည်ကိုလည်းအလေးအမြွတ်ပြု၍ နေ့ညမပြတ်ကျွန်တော်ထံလာရောက်ဆည်းကပ် နာခံ သည်မှာ ငရေး၊ ငရွဲ ၊ငထွား ၊ငဝင်း ၊ငမှုံ ၊ငဘီလူး ၊ငရွှေ ဝါ၊ငရဲတင်၊တို့ဖြစ်ပါသည်။ကျန်စာ ရင်းကျန်လူတို့မှာ ရံဖန်လာရောက်သည်ကိုသာ ကျွန်တော်ပြော ဆိုဆုံးမပါသည်။[၇]

ဟူ၍ ငပေါ်အိအစစ်ခံချက်ကိုတွေ့ရပါသည်။

အထက်ပါထွက်ဆိုချက်နှင့်ပတ်သက်ပြီးသမိုင်းပါမောက(ငြိမ်း)ဆရာကြီးဒေါက်တာတိုးလှက ဝရဇောတိ ဂိုဏ်းသား တို့သည် (၁) စေတီရုပ်ထု မကိုးကွယ် (၂) သံဃာကိုမဆည်းကပ် (၃) လူသေလျှင် ဘာမျှမဖြစ် ဟူသော "တမလွန်မဲ့ဝါဒီ"များဖြစ်ကြောင်း ကောက်ချက်ချသုံးသပ် ထားကို တွေ့ရပါ သည်။[၈] ယင်းဝါဒကို နှိမ်နှင်းရာတွင် ဝါဒဖြန့်စည်းရုံးသူကို အကျဉ်းမှလွှတ်ကာ၊ယင်းဝါဒဖြန့်သူ ငပေါ်အိကိုယ်တိုင် မိမိ ဟောပြောစည်းရုံးခဲ့သူတို့အားအမည်စာရင်းတင်ပြဖော် နိုင်ရန်အတွက်မင်းဇကရာဇ် က သကရာဇ် ၁၂၀၁ ခုနှစ် ကဆုန်လဆန်း(၉)နေ့ (၂၂ ဧပြီ ၁၈၃၉)ရက်စွဲဖြင့်အောက်ပါ အတိုင်း အမိန့် တော် ကို ထုတ်ပြန်ခဲ့ ပါသည်။ ယင်းမှာ

အမိန့်တော်

> မြေထဲမြို့ကျေး ရွာတောင်ရွာနေ ငပေါ်အိသည်တရားကျမ်းဂန်နှင့်မညီအယူဝါဒကွဲပြားကြောင်း ရွှေနားတော် ကြားတော် မူ၍ စစ်ဆေးလျှင် မှန်ကြောင်း နှင့် ဖြောင့် ထွက်ဆိုသည်။ ငပေါ်အိ ကိုအကျဉ်းက လွှတ်၊ မဖြောင့်မမှန်အစစ် ခံသူ ငရေး ၊ ငရွဲ ၊ ငထွား၊ ငမှုံ ၊ တို့ကို အကျဉ်း ထားမြဲ ထား၊ ငပေါ်အိ အဆုံးအမသြဝါဒခံသူတို့ကိုငပေါ်အိကစာရင်းတင်ပေးစေ။ တင်ပေးသည့်လူကငပေါ်အိအား ခန့်ထား စေလွှတ်သိမ်းခေါ်စေ။[၉]

ဟူ၍တွေ့ရသည်။

အထက်ဖော်ပြပါအထောက် အထားများအရ ဇောတိသာသနာကို ကုန်းဘောင်ခေတ် အတွင်းကနှိပ်ကွပ်ခြင်းများရှိခဲ့သည် ကိုတွေ့ရပါသည်။ ငပေါ်အိအစစ်ခံချက်ကိုကြည့်လျှင်တွေ့ရှိရသည်မှာ- (၁) ဗုဒ္ဓဆင်းတုရုပ်ပွားတော်မကိုးကွယ်ခြင်း(၂)ရဟန်းသံဃာတော် များဆည်းကပ် ကိုးကွယ်မှု

---

[၇] မောင်မောင်တင်၊၁၉၈၂၊ ၁၂၄-၁၂၅

[၈] ဒေါက်တာတိုးလှ "အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ကုန်းဘောင်ရွှေပြည်" ရန်ကုန်မြို့၊ အလကာ်ဝတ်ရည်စာပေ၊၂၀၀၈၊ မျက်၁၉၂-၁၉၃ (နောင်ကိုးကားလျှင် တိုးလှ၊၂၀၀၈ ဟုညွှန်းပါမည်။)

[၉] မောင်မောင်တင်၊၁၉၈၂၊ ၁၂၆

မရှိခြင်းနှင့် (၃) တမလွန်ဘဝကိုမယုံကြည် ခြင်းသည့် တို့ကိုအခြေခံသောကြောင့် အုပ်ချုပ်သူမင်း ဇကရာဇ်က ယင်းဝါဒကိုကိုးကွယ်သူတို့ကို တရားကျမ်းဂန်နှင့်မညီအယူလွဲသူ ဟုသတ်မှတ်ပြီးဇောတိဝါဒ ကိုနှိပ်ကွပ်ခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်သည်။သို့သော်စဉ်းစားဖွယ်ရာ အကြောင်း တစ်ခု ကိုပြ ဆိုရလျှင်ဇောတိသာ သနာကိုစတင်ခဲ့သူကိုယ်တိုင်က ရဟန်းတော်တစ်ပါးဖြစ်သဖြင့် ရဟန်း သံဃာကို မလျှမတန်း မကိုးကွယ်ရ ဟုဆိုသည်မှာယုတိတန်မည်မဟုတ်ဟုယူဆမိပါသည်။အကြောင်းအရင်းအမှန်မှာလည်းဇောတိသာသနာဝင် ရှမ်းများသည်ဇောတိဘာသာဝင်ရဟန်း ကိုသာကိုးကွယ်ကြပြီး အခြားရဟန်းများကိုကိုးကွယ်ခြင်းမရှိပါ။ þ ကဲ့သို့ကိုးကွယ်ခြင်း ကို မတွေ့ရသဖြင့်လည်း(ဝါ)အခြားရဟန်းအားကိုးကွယ်ဆည်းကပ်လှူဒါန်းမှု မရှိခြင်း ကိုအကြောင်း ပြု Í ဇောတိအယူရှိသူတို့ သည် ရဟန်းသံဃာများကိုဆည်းကပ် ကိုးကွယ်ခြင်း မရှိဟုပင်အလွယ် တကူ ဆိုခဲ့ခြင်းဖြစ်တန်ရာ ဟုယူဆမိပါသည်။

အခြားအကြောင်းအရင်းတစ်ခုမှာ ယင်းဝါဒကိုဦးစီးနေသည့်ဆရာတော် နှင့်မင်းဇကရာဇ် တွေ့ဆုံ ပြီးလျှင် အကယ် Í þ အယူအဆမျိုးအမှန် တကယ်အယူရှိနေကြောင်းတွေ့ရှိရပါကလည်း မင်းတို့၏အမိန့်ဖြင့် စွန့်လွှတ်ခိုင်းနိုင်ပေသည်။သို့သော်မင်း ဇကရာဇ် နှင့်ယင်းဝါဒဦးစီးသူတို့တွေ့ဆုံ သည့် မှတ်တမ်းကိုမူ မ တွေ့ရချေ။ သို့သော်လည်းအယူဝါဒယူသူဆိုသူက မိမိ၏ ''အထင် အယူရှိသည့် အတိုင်း''ဟုဆို ထားသဖြင့် ဇောတိအယူဟုဇကေန် (ဝါ) အသေအချာဟုမပြောနိုင် ပါ။ ထိုသူ၏ ထင်မြင် ယူ ဆချက်၊ ထိုသူ၏ အယူသာလျှင်ဖြစ်နိုင်သည်။ တနည်းဆိုရသော် ဇောတိ သာသနာ (ဇောတိဂိုဏ်း) ကိုစတင်မျိုးစေ့ ချပေးခဲ့သော ရဟန်းတော်မှာ ရှမ်းလူမျိုးဖြစ်သည့်အပြင် ဗုဒ၏ပိဋကတ် စာပေများကို ရှမ်းဘာသာဖြင့်ပို့ချခြင်း၊ ဟောပြော ခြင်းပြုသဖြင့်ရှမ်းစာပေ၊ ရှမ်းစကား ကိုကောင်းစွာမသိသော အခြား လူမျိုး၊အခြားတိုင်းရင်းသား များအနေဖြင့် ယင်းတို့၏ အယူအဆ အတွေး အခေါ်ကို ခြေခြေမြစ်မြစ်ကောင်းစွာ သိနိုင်မည်မဟုတ်ချေ။

ယင်းအယူဝါဒနှင့်ပတ်သက် Í လေ့လာသုံးသပ်ရလျှင် ယခုအခါတွင်လည်းအထက်ဖော်ပြပါအယူဝါဒ မျိုး ဟုယူဆနိုင်သော(ဝါ)သာမန်ကြည့်လျှင်ယုံမှားသံသယဖြစ်နိုင်ဖွယ်ရှိ သောဝါဒမျိုး ကို ဇော တိ သာသနာ(ဇောတိဂိုဏ်း) တွင်ကျင့်သုံး နေ သည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်ပါသည်။သို့သော်လည်း ကုန်းဘောင်ခေတ်အခါကငပေါ်အိ၏ထွက်ဆိုချက်နှင့်ကား ခြားနားလွန်းလှပါသည်။

ဇောတိဂိုဏ်းသား(ဝါ)ဇောတိသာသနာကိုးကွယ်သူတို့၏ယင်းဝါဒနှင့်ပတ်သက် Í ဖြေရှင်း ချက်မှာ (၁) ဗုဒဆင်းတုတော် ကိုးကွယ်ခြင်းမရှိဟုသောပြ Ó နာကိုဖြေ ဆိုရာတွင် ဂေါတမ ဗုဒ ဘုရားရှင် သက်တော်ထင်ရှားရှိစဉ်အချိန်က မည်သည့်အခါမျှလူတို့နေထိုင်ရာအိမ်အတွင်းသို့ ညအိပ်တည်း ခိုသီတင်း သုံးခြင်းမပြုခဲ့ပါ။သို့ပါ Í အိမ်(ဝါ) လူတို့နေထိုင်ရာ နှင့်ခေါင်မိုးတစ်ခုတည်း အောက်တွင် ဗုဒဆင်းတုတော် မထားအပ် ဟုယူဆ သဖြင့် အိမ်အတွင်း Ü တကယ့်မွန်မြတ်လှသော ဗုဒရုပ်ပွား ဆင်းတု၊စေတ်တော် မွေတော်အစရှိသည့် အရာများမထားခြင်း၊ မကိုးကွယ်ခြင်း ဖြစ် သည်။ကိုးကွယ်လိုပါကလည်းသီးသန့်ဝတ် (ကျောင်း) ခေါ် ဘုရားကျောင်းကိုတည်ဆောက် Í ကိုးကွယ်ကြသည် ဟုဆိုပါသည်။ဇောတိဘာသာဝင်တို့သည် ဗုဒဆင်းတုတော် ကိုကိုးကွယ်ခြင်း ရှိသော်

လည်းအိမ်မှာ တည် ထားကိုး ကွယ်ခြင်းကိုမူမပြုဟုဆိုပါသည်။[၁၀]

(၂) သံဃာကိုမဆည်းကပ်ဟူသောပြ ဝ် နာနှင့်ပတ်သက်ဖြေဆိုရာတွင်လည်း ဇောတိ သာသနာ တွင်သံဃာသီတင်းသုံးသောကျောင်းသည်တစ်ကျောင်းတည်းသာထားရှိသည့်အလေ့အထ ရှိပါသည်။ သီးခြားခွဲထားခြင်းမရှိပါ။ဝေးလံသောဇောတိသာသနာဝင်ရပ် ကွက်များသည် ဝတ် (ကျောင်း)များရှိသော နေရာတို့မှနေ ၊ ဇောတိရှမ်း ကျောင်းကိုမှန်းပြီးကိုးကွယ်ခြင်းများရှိသည်ဟု ဆိုပါသည်။ သံဃာကိုကိုး ကွယ်သည်ဆိုသော်လည်း ဇောတိ ဘာသာဝင်တို့သည်ဇောတိသံဃာမှအပအခြားသံဃာများကိုမူကိုးကွယ်သည့်အလေ့ အထမရှိကြောင်းလည်း သိရပါသည်။ [၁၁] အမြို့မြို့အရွာရွာအရပ်ရပ်ရှိ တန်ခိုးကြီးဘုရားများကိုလှည့်လည် ၊ ရှိုးခိုးပူဇော်မှုပြုကြ သော်လည်း ဇောတိဂိုဏ်းဆိုင်ရာသံဃာတော်များမှတစ်ပါးအခြားသောသံဃာတော် များကိုရှိခိုးခြင်းမပြု။ အခြား ဂိုဏ်း ဝင်များ က အလှူမင်္ဂလာဖိတ်ကြားလျှင်လာလည်းလာသည်၊ လှူဖွယ်ဝတ္တုများကို လည်းပါဝင် လှူဒါန်းကြ သည်။ သို့သော် တရားနာရေစက်ချသောအချိန်ပ ထ ၊ ပြန်သွားကြသည်ဟု ဆိုပါသည်။[၁၂]

(၃) တမလွန်ယုံကြည်မှုနှင့်ပတ်သက် ၊ ဇောတိသာသနာဝင်တို့သည်ကံကံ ၏ အကျိုးကိုယုံကြည်လက်ခံထားကြသူများဖြစ်ပါသည်။ "ကံသာလျှင်အမိ ကံသာလျှင်အဖ" ဟူ သော အယူ ရှိသည်ဟုဆိုပါသည်။ တမလွန်သည် ကံသာလျှင်ရှိသည် ဟုဆိုပါသည်။တမလွန် လားရာ ဆိုသည် မှာ မိမိပြုသည့်ကံအလျောက် အကျိုးကိုယုံကြည် လက်ခံ ထားသူများဖြစ်သဖြင့်ကောင်းသည့် အလုပ် ကို လုပ်လျှင်ကောင်းသည့်နေရာ သွားမည်ဖြစ်သကဲ့သို့ ၊မကောင်းသည့် အလုပ် ကို လုပ် လျှင် မကောင်းသည့် နေရာ ကိုရောက်မည် ဟုယုံကြည်ထားသူများလည်းဖြစ် ပါသည်။ သေ ဆုံးသွားလျှင် ဘာဖြစ်သွားမည် ဆိုသည့် အယူမျိုးမရှိသကဲ့သို့သေဆုံးသွားလျှင် ပျောက်သွား သည်ဆိုသည့် အယူလည်းမရှိ ကြောင်းလည်း သိရပါသည်။ [၁၃] လူသေလျှင်ငိုကြွေးခြင်းမပြုကြ၊ သင်္ခါရတရားတော်အတိုင်းတစ်နေ့သေကြရမည့်သတ္တဝါများဖြစ်ကြသည်။သူ၏အတိတ်ဘဝကံကုသိုလ်ဆုတောင်းသည့်ဆုတောင်းသည့် အတိုင်းပြည့်လေပြီဟု သဘောထားကြပြီး စိတ်ကိုငြိမ်နိုင်သမျှငြိမ်အောင်နေလျက် ကုသိုလ်ကောင်းမှု များကိုသာပြုကြသည် ဟုဆိုသည်။[၁၄]

ထို့ကြောင့်ရှမ်းလူမျိုး အများစုတို့သာလျှင်ကိုးကွယ်ကြသည့် အယူအစွဲကို အခြားလူမျိုး၊ အခြား ဘာသာဝင်များအနေဖြင့် ဂဃနဏကောင်းမွန်စွာနားလည်သိရှိနိုင်ကြမည် မဟုတ်ချေ။ ပ ကဲ့သို့ပင် ကုန်းဘောင် ခေတ်အတွင်းတွင် ငပေါ်အိ ကဲ့သို့သောပုဂ္ဂိုလ်များကလည်း မိမိကြား ဖူး သည့် ဇောတိအယူနှင့်ပတ်သက် ၊ မိမိထင်မြင် ယူဆချက် ဖြင့် ဟောပြောခဲ့ခြင်းပင်ဖြစ်မည်ဟုယူဆမိပါသည်။အကြောင်းမှာအရှင်ဝရဇောတိသည်နောက်ပါ သံဃာ(၈)ပါးနှင့်အတူသာသနာပြုခရီး

[၁၀] တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်မှ ၊ ဦးချစ်ပု (ပညာလင်္ကာရ ဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ကပိယ) (၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)
ဦးမောင်မောင်(ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ဂေါပက၊ဘီလူးမြို့ ၊မိုးညှင်းခရိုင်)(၂၆ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)
[၁၁] တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်မှ ၊ ဦးချစ်ပု (ပညာလင်္ကာရ ဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ကပိယ) (၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)
[၁၂] ငွေးလှိုင် ဓ ဇောတိဂိုဏ်းဓ မျက်-၁၀
[၁၃] တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်မှ ၊ ဦးချစ်ပု (ပညာလင်္ကာရ ဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ကပိယ) (၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)
ဦးမောင်မောင်(ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ဂေါပက၊ဘီလူးမြို့ ၊မိုးညှင်းခရိုင်)(၂၆ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)
[၁၄] ငွေးလှိုင် ဓ ဇောတိဂိုဏ်းဓ မျက်-၉

စတင်ခဲ့သည့် မြန်မာသက္ကရာဇ် ၉၇၂ ခုနှစ်(ခရစ်နှစ် ၁၆၁၀) ကာလသည် ညောင်းရမ်းခေတ်၊ အနောက်ဘက်လွန်မင်း(၁၆၀၆-၁၆၂၈) လက်ထက်မှစ l စနေမင်း(၁၆၉၈-၁၇၁၄) လက်ထက် အတွင်း ခရစ်နှစ် ၁၇၀၃ခုနှစ်အထိ ဇောတိ သာသနာသည်မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း တွင် တည်ရှိ ခဲ့ပါ သည်။ ၎င်းနောက်တွင်မှ ယူနန်ပြည်နယ်၊ တရုတ်နိုင်ငံ အတွင်းသို့ သီတင်း သုံးခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါ သည်။ ကုန်းဘောင်ခေတ် အတွင်း ဇောတိအယူအစွဲနှင့် ပတ်သက် l ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းဧကရာဇ် များ နှိမ်နှင်းသည့် ကာလတွင် ဇောတိဂိုဏ်း၏ ဦးစီးပဓာန၊ ဆရာတော်များ၏ ဘုန်းတော်ကြီး ကျောင်း များသည် တရုတ်နိုင်ငံအတွင်း တွင်တည်ရှိနေသည် ကိုတွေ့ရ ပါသည်။[၁၅]

သို့ပါ l ဇောတိအယူကို ခြေခြေမြစ်မြစ်သိရှိ ထားခြင်းမရှိကြသော်လည်းသာမန်မျှသာ ကြားဖူး၊သိရှိထား သည့် အချက်တို့ပေါ်တွင်အခြေခံပြီး ဇောတိဂိုဏ်းအမည် ကိုသုံးခဲ့ကြလေ သလောဟုစဉ်းစားဖွယ်ရာဖြစ်ရပါသည်။ မည်သို့ပင် ဆိုစေကာမူ အထက်ဖော်ပြပါ အယူအစွဲများ ရှိခဲ့သည်ဆိုသည့်တိုင် ဇောတိဂိုဏ်(ဝါ)ဇောတိသာသနာသည် ယခု အချိန်ထိဆက်လက်တည် ရှိ နေ သည်မှာ ဇောတိဘာသာဝင်များ အနေဖြင့်ငပေါအိ အစစ်ခံချက် ကဲ့သို့အယူအစွဲ မရှိခြင်းမှာ အသေအချာပင်ဖြစ်သည်။ တနည်းဆိုရသော် မိမိတို့ကိုးကွယ်သောဗုဒ္ဓအယူဝါဒနှင့် ပတ်သက်ပြီး မှန်ကန်သော လမ်း ကြောင်း ပေါ်မှနေ l မမှိတ်မသုန် ယုံကြည် လက်ခံကြသည့် ဇောတိဘာသာဝင် ရှမ်းတိုင်းရင်း သားများ၏ ပစည်း လေးပါးဖြစ်သော ကျောင်း၊ သင်္ကန်း၊ဆွမ်း၊ ဆေး တို့ဖြင့် ထောက်ပံ့ လှူဒါန်းကြ ခြင်းကြောင့် သာလျှင် þ မျှအခွန့် ရှည်ကြာ ခဲ့ခြင်း ဖြစ် ပါသည်။

(ခ) မိုးညှင်းမြို့သို့ဇောတိသာသနာရောက်ရှိလာခြင်း

မိုးမိတ်မြို့နယ်မှ မိုးညှင်းမြို့သို့ တောလမ်းခရီးဖြင့် ခြေလျှင်ကြွလာသော ဇောတိအနွယ်ဝင် အရှင် ကိတ္တိ ဓမ အား၁၃၁၅ တန်ခူးလဆန်း(၁၉၅၄ ဧပြီ)တွင် ဒေသခံဇောတိရှမ်းများ ကတွေ့ရှိကြ သဖြင့်ကျောင်း ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းကြပြီး၁၃၁၅ ခုတန်ခူးလဆန်း(၁၅) ရက်(၁၈ဧပြီ၁၉၅၄) နေ့တွင် ကျောင်း ထိုင်ဆရာတော်အဖြစ်တင်မြှောက်အပ်နှံခဲ့ကြသည်။ အရှင်ကိတ္တိဓမ သည် ၁၃၂၈ခုနှစ် နယုန်လ(၁၉၆၆)တွင် ပျံလွန်တော်မူ သောအခါလက်ထောက်ဘုန်းတော်ကြီး ဖြစ်သောဦး ပဥင်းဖြစ် သည့် အရှင်ပညာသာရအားမြန်မာနိုင်ငံအရပ်ရပ်ရှိဇောတိဘာသာဝင်ရှမ်းတို့က ကျောင်းထိုင် ဆရာ တော် အဖြစ် ဆက်လက် l ကိုးကွယ်ခဲ့ကြပါသည်။ [၁၆] ယခုဆိုလျှင်ဇောတိသာသနာကိုဆက်လက် ဦးဆောင် နေ သော ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်မှာ (၂၂) ပါးမြောက် အရှင်ဝဏ္ဏပညာ မထေရ်ပင်ဖြစ်သည်။

ထေရဝါဒဗုဒ္ဓသာသနာတော် သုဓမ္မဂိုဏ်းဝင် ပညာလင်္ကာရဇောတိဘုန်းတော်ကြီးရှမ်းကျောင်း၊

---

[၁၅] ကချင်ပြည်နယ် ၊မိုးညှင်းမြို့၊ပညာလင်္ကာရဇောတိဘုန်းတော်ကြီးရှမ်းကျောင်း ရှိ ကျောင်းထိုင်မထေရ် များစာရင

[၁၆] ကချင်မြေမိုးအောင် "ဇောတိရှမ်းတို့၏ရှင်ပြုပွဲဓလေ့" မိုးညှင်းစာပေမဂ္ဂဇင်း၊အမှတ်(၂)၊
ရန်ကုန်မြို့၊သိန်းမြင့်ဝင်းပုံနှိပ်တိုက်၊၁၉၉၀၊ မျက်-၇၉
(aemiu;um;v|ir;atmi?1990 [ne;rn/)

မိုးညှင်းမြို့ကချင်ပြည်နယ် ကျောင်းထိုင်မထေရ် များစာရင်း။[၁၇]

စဉ်	ဘွဲ့တော်	မွေးဖွားခုနှစ်		သက်တော်	ဝါတော်	ပျံလွန်တော်မူခုနှစ်		ပျံလွန်တော်မူသည့်အရပ်ဒေသ
		သာသနာတော်	မြန်မာသက္ကရာဇ်			သာသနာတော်	မြန်မာသက္ကရာဇ်	
၁	အရှင်ဝရဇောတိ	၂၀၉၈	၉၁၆	၉၀	၇၀	၂၁၈၈	၁၀၀၆	ဥမင်သုံးပေါက်၊စစ်ကိုင်းတောင်ရိုး၊စစ်ကိုင်းတိုင်း။
၂	အရှင်နန္ဒာမာလာ	၂၁၂၈	၉၄၆	၈၀	၆၀	၂၂၀၈	၁၀၂၆	ဟုမလင်းမြို့နယ်၊စစ်ကိုင်းတိုင်း။
၃	အရှင်သုဇာတ	၂၁၂၈	၉၄၆	၉၆	၇၆	၂၂၂၄	၁၀၄၂	ဟုမလင်းမြို့နယ်၊စစ်ကိုင်းတိုင်း။
၄	အရှင်ပညာကိတ္တိ	၂၁၈၈	၁၀၀၆	၅၁	၃၁	၂၂၃၉	၁၀၅၇	ဟိုပိတ်ရွာ၊လားရှိုးမြို့နယ်၊ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၅	အရှင်နန္ဒလာဘ	၂၁၉၄	၁၀၁၂	၅၃	၃၃	၂၂၄၇	၁၀၆၅	ဟုမလင်းမြို့နယ်၊စစ်ကိုင်းတိုင်း။
၆	အရှင်နန္ဒမေဓာ	၂၁၉၉	၁၀၁၇	၆၀	၄၀	၂၂၅၉	၁၀၇၇	မိုင်းခွန်၊ယူနန်ပြည်နယ်၊တရုတ်ပြည်။
၇	အရှင်£နပဗ္ဗတီ	၂၂၂၇	၁၀၄၅	၅၀	၃၀	၂၂၇၇	၁၀၉၅	လွယ်လိတ်စယ်ဖန်၊ယူနန်ပြည်နယ်၊ တရုတ်ပြည်။
၈	အရှင်ဝရဓမ္မ	၂၂၃၉	၁၀၅၇	၅၇	၃၇	၂၂၉၆	၁၁၁၄	လွယ်လိတ်စယ်ဖန်၊ယူနန်ပြည်နယ် ၊တရုတ်ပြည်။
၉	အရှင်ယသဓမ္မ	၂၂၄၇	၁၀၆၅	၇၁	၅၁	၂၃၁၈	၁၁၃၆	လွယ်လိတ်စယ်ဖန်၊ယူနန်ပြည်နယ် ၊တရုတ်ပြည်။
၁၀	အရှင်ယသဝတီ	၂၂၈၃	၁၁၀၁	၈၅	၆၅	၂၃၆၈	၁၁၈၆	လွယ်လိတ်စယ်ဖန်၊ယူနန်ပြည်နယ် ၊တရုတ်ပြည်။
၁၁	အရှင်ကိတ္တိသာရ	၂၃၃၇	၁၁၅၅	၇၀	၅၀	၂၄၀၇	၁၂၂၅	ခမ်တိန်း (မိုင်းမောဝ်)၊ ယူနန်ပြည်နယ်၊တရုတ်ပြည်။
၁၂	အရှင်£န္ဒသာရ	၂၃၇၃	၁၁၉၁	၆၀	၄၀	၂၄၃၃	၁၂၅၁	ကောင်းမောဝ်တောင် ၊နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၁၃	အရှင်နန္ဒပညာ	၂၃၈၇	၁၂၀၅	၅၈	၃၈	၂၄၄၅	၁၂၆၃	နောင်ယင်း(မိုင်းမောဝ်) ၊ ယူနန်ပြည်နယ်၊တရုတ်ပြည်
၁၄	အရှင်ပဏ္ဍိတ	၂၃၈၉	၁၂၀၇	၆၅	၄၅	၂၄၅၄	၁၂၇၂	ကောင်းမောဝ်တောင် ၊နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၁၅	အရှင်ဝေဇယန္တ	၂၄၀၃	၁၂၂၁	၆၀	၄၀	၂၄၆၃	၁၂၈၁	ကုန်းကုလားရွာ၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၁၆	အရှင်ကိတ္တိနန္ဒ	၂၄၁၁	၁၂၂၉	၅၅	၃၅	၂၄၆၆	၁၂၈၄	ကုန်းကုလားရွာ၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၁၇	အရှင်ဂေါဝိန္ဒ	၂၄၁၆	၁၂၃၄	၆၀	၄၀	၂၄၇၆	၁၂၉၄	ကုန်းကုလားရွာ၊ နမ့်ခမ်းမြို့နယ်၊ ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၁၈	အရှင်သုနန္ဒ	၂၄၂၀	၁၂၃၈	၆၅	၄၅	၂၄၈၅	၁၃၀၃	လွယ်ခေးရွာ ၊ သီပေါမြို့နယ် ၊ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း
၁၉	အရှင်ယသဓမ္မ	၂၄၂	၁၂၄၃	၇၀	၅၀	၂၄၉၅	၁၃၁၃	နတ်သမီးတောင်၊နောင်ဖတ်နမ်၊မိုးမိတ်မြို့နယ်၊

[17] ynmvum&aZmwbe;awmfu;ausmi;?r;ni;\rU ?a*gyu tzUxr ul;, azmjyon/

		၅						ရှမ်းပြည်နယ်မြောက်ပိုင်း။
၂၀	အရှင်ကိတ္တိမ	၂၄၃၆	၁၂၅၄	၇၄	၅၄	၂၅၁၀	၁၃၂၈	နတ်ကြီးကုန်းရပ်၊မိုးညှင်းမြို့၊ကချင်ပြည်နယ်။
၂၁	အရှင်ပညာသာရ	၂၄၇၄	၁၂၉၁	၆၇	၄၁	၂၅၄၁	၁၃၅၈	နတ်ကြီးကုန်းရပ်၊မိုးညှင်းမြို့၊ကချင်ပြည်နယ်။
၂၂	အရှင်ဝဏ္ဏပညာ							

အထက်ပါ ဇယားကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့် ညောင်းရမ်းခေတ်မှ စ၍ဇောတိ သာသနာ သည် မြန်မာနိုင်ငံ အတွင်း တွင် တည်ရှိ ခဲ့ပါသည်။ ၎င်းနောက်တွင်မှ ယူနန်ပြည်နယ်၊ တရုတ်နိုင်ငံ အတွင်းသို့ ပြောင်းရွှေ့သီတင်း သုံးခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ဇောတိအယူအစွဲနှင့် ပတ်သက်၍ ကုန်းဘောင်ခေတ် မင်းဧကရာဇ်များ နှိမ်နင်းသည့် ကာလတွင် ဇောတိဂိုဏ်း၏ ဦးစီးပဓာန၊ ဆရာတော်များသည် တရုတ်နိုင်ငံ အတွင်း တွင် တည်ရှိခဲ့ပြီးကိုလိုနီခေတ် သို့ရောက်မှသာလျှင်နိုင်ငံတွင်းသို့ဝင်ရောက် သီတင်း သုံးခဲ့သည်ကိုတွေ့ရပါသည်။

(ဂ) ဇောတိရှမ်းတို့၏ရှင်ပြုပွဲ ဦးစီးပဓာနဆရာတော်ဖြစ်သော အပါးနှစ်ဆယ်မြောက်ဇောတိဆရာတော် အရှင်ကိတ္တိမ(ခရစ်နှစ်၁၈၉၂-၁၉၆၆)မိုးညှင်းမြို့ သို့ ရောက်ရှိ သီတင်းသုံးတော်မူပြီးမကြာမီမှာပင် ရှင်ပြုပွဲအခမ်းအနား များကျင်းပခြင်း ပြုလုပ်ခဲ့ပါသည်။

ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၊မိုးညှင်းမြို့သို့ရောက်ရှိလာချိန်မှစ၍ကျင်းပခဲ့သောရှင်ပြုပွဲများနှင့်

ရှင်ပြု ပေးခဲ့သော ရှင်လောင်းများစာရင်း [၁၈]

စဉ်	အကြိမ်အရေအတွက်		မြန်မာသကရာဇ်	ခရစ်နှစ်	ရှင်လောင်းအပါး	ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်	မှတ်ချက်
	စုပေါင်း	ကြားဖြတ်					
၁		၁	၁၃၁၆	၁၉၅၄	၃၂	ဦး ကိတ္တိမ	ကြားဖြတ် ရှင်ပြုပွဲ
၂	၁		၁၃၁၈	၁၉၅၆	၁၁၅	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၃	၂		၁၃၂၁	၁၉၅၉	၁၀၂	။	။
၄	၃		၁၃၂၄	၁၉၆၂	၁၇၇	။	။
၅	၄		၁၃၂၇	၁၉၆၅	၁၆၈	။	။
၆	၅		၁၃၃၀	၁၉၆၈	၂၄၅	ဦးပညာသာရ	။
၇	၆		၁၃၃၃	၁၉၇၁	၂၂၄	။	။
၈	၇		၁၃၃၆	၁၉၇၄	၂၂၃	။	။
၉		၂	၁၃၃၆	၁၉၇၄	၃	။	ကြားဖြတ်၊တန်ခူးလန်း-၈
၁၀	၈		၁၃၃၉	၁၉၇၇	၃၉၆	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၁၁	၉		၁၃၄၂	၁၉၈၀	၁၄၆	။	။
၁၂		၃	၁၃၄၃	၁၉၈၁	၂၉	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၁၃	၁၀		၁၃၄၅	၁၉၈၃	၂၈၅	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး

[၁၂](က)“မိုးညှင်းမြို့ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၏ရွှေရတုအထိမ်းအမှတ်စာစောင်၊”ရန်ကုန်မြို့၊ဇလပ်နီပုံနှိပ်တိုက်၊ခုနှစ် မပါ။ မျက် ၄၇ (နောင်ကိုးကားပါက ဇောတိရွှေရတု ဟုညွှန်းမည်။)(မှတ်ချက် ။ ။ ပ စာအုပ်ကို ရှမ်းဘာသာဖြင့်ထုတ်ဝေသည်။)

(ခ) မိုးညှင်းမြို့ ၊ပညာလင်္ကာရဇောတိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း။ဂေါပကအဖွဲ့ထံမှ ရှင်ပြုပွဲမှတ်တမ်းစာရင်း

၁၄		၄	၁၃၄၆	၁၉၈၃	၃၄	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၁၅	၁၁		၁၃၄၈	၁၉၈၆	၃၀၉	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၁၆	၁၂		၁၃၅၁	၁၉၈၉	၃၇၁	။	။
၁၇		၅	၁၃၅၂	၁၉၈၉	၅၀	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၁၈	၁၃		၁၃၅၄	၁၉၉၂	၂၁၃	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၁၉		၆	၁၃၅၅	၁၉၉၂	၅၈	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၂၀	၁၄		၁၃၅၇	၁၉၉၅	၃၅၉	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၂၁		၇	၁၃၅၈	၁၉၉၅	၅၈	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၂၂	၁၅		၁၃၆၀	၁၉၉၈	၃၃၉	ဉူးဝဏ္ဏပညာ	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၂၃		၈	၁၃၆၁	၁၉၉၈	၁၀၆	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၂၄	၁၆		၁၃၆၃	၂၀၀၁	၃၁၈	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၂၅		၉	၁၃၆၄	၂၀၀၁	၅၀	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၂၆	၁၇		၁၃၆၆	၂၀၀၄	၄၀၃	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၂၇		၁၀	၁၃၆၇	၂၀၀၄	၇၇	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၂၈	၁၈		၁၃၆၉	၂၀၀၇	၃၅၀	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၂၉		၁၁	၁၃၇၀	၂၀၀၇	၁၃၄	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၃၀	၁၉		၁၃၇၂	၂၀၁၀	၃၁၄	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး
၃၁		၁၂	၁၃၇၃	၂၀၁၀	၁၄၆	။	ကြားဖြတ်၊ကဆုန်လပြည့်
၃၂	၂၀		၁၃၇၅	၂၀၁၃	၃၀၁	။	စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီး

အထက်ပါဇယားကိုလေ့လာခြင်းအားဖြင့်ကြားဖြတ်ရှင်ပြုပွဲနှင့် စုပေါင်းရှင်ပြု ပွဲဟူ၍ ကျင်းပလေ့ရှိသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။ကြားဖြတ် အစီအစဉ်ဖြင့် ရှင်ပြုပွဲကျင်းပရခြင်းမှာ ပညာလကာၤရ ဇောတိရှမ်းကျောင်း၏စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီးကျင်းပချိန်သည်ဖေဖော်ဝါရီလတွင်ကျင်းပပြုလုပ် မြဲဖြစ်၍ ရှင်လောင်း များ ကိုနိုဝင်ဘာလနှင့်ဒီဇင်ဘာလ တို့မှစကာကျောင်းတိုက်ဆရာတော်ထံအပ်နှံ ရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ယင်းအချိန်တွင်အစိုးရပညာရေး ကျောင်းများ၌ ပညာသင်ကြားနေကြ သော ကျောင်းသားများ အတွက်စာသင်နှစ်မဆုံးရှုံးရလေ အောင်ရည်ရွယ်၍ကြားဖြတ် ကျင်းပရခြင်း ဖြစ်သည်ဟု ဆို ပါ သည်။ ယင်းကဲ့သို့ရှင်ပြုပွဲကျင်းပရာတွင်သာမဏေလောင်းများ ကိုဆရာတော်ထံ မပို့အပ်မီ အလှူရှင်သည် ရှင်ပြုအလှူအတွက်ရည်ရွယ်သတ်မှတ်ထားသော ငွေများကိုဆန် ပန်းပေါက်ပေါက်နှင့်ရော၍အုပ်ထဲသို့ ထည့်ပြီးဂိုဏ်းဆိုင်ရာသမာဓိလူကြီးမင်းများ(ဂေါပကလူကြီး များ)ထံအပ်နှံရသည်လူကြီးမင်းများကထို ငွေသည် သမာအာဇီဝ(ကောင်းသောအသက်မွေးမှု) ဖြင့်ရရှိသောငွေဟုတ်မဟုတ်စစ်ဆေး မေးမြန်းသည်။တရားသောနည်းလမ်းဖြင့်ရှာဖွေသော ငွေဖြစ်ကြောင်း၊ သန့်ရှင်းသောငွေဖြစ်ကြောင်း ကိုသိမှ လက်ခံပြီး သာမဏေလောင်းနှင့်အတူ ဆရာတော်ထံပို့ရပါသည်။ ဆရာတော်ကထပ်မံစစ် ဆေးပြီး ကျေနပ်မှလက်ခံ၍ ထိုငွေကိုလူကြီးများ အားဘဏ္ဍာထိန်းအဖြစ်ပြန်လည်အပ်သည်။ ထိမ်းသိမ်းထားပြီးနောက်ရှင်ပြုသောအခါ ရှင်းတမ်း နှင့်တကွသေချာစွာဆောင်ရွက်ပေး သည်။[၁၉] သာသနာ့ဘောင်သို့သွတ်သွင်းချီးမြှောက်မည့်အမြို့မြို့ အနယ်နယ်မှ ရင်သွေးများ အား လအနည်းငယ်(အနည်းဆုံး ၇လ) ကြိုတင်၍ ကျောင်းသို့အပ်နှံ ကြရ သည်။ယင်းကဲ့သို့အပ်နှံရခြင်း မှာ သက်န်းတောင်းခြင်း၊ ရှင့်ကျင့်ဝတ်များကိုသင်ကြားရန်အတွက်ဖြစ်ပါသည်။အလှူပွဲတော်ကြီးကို ဇောတိကျောင်း တိုက်နှင့် အနည်းငယ်မျှသာလျှင်ဝေးကွာသော နန့်ရင်းချောင်းအနီးသဲ သောင်ပြင်တစ်လျှောက် တွင်စည်ကားသိုက်မြိုက်စွာကျင်းပလေ့ရှိပါသည်။ ဇောတိရှမ်းကျောင်းဂေါပက အဖွဲ့မှသတ်မှတ်ပေးထားသည့်ရက်အတွင်း တွင်နေ့စဉ်သတ်မှတ်ထားသောရှင်လောင်းအပါးအရေ အတွက်အလိုက်ကျောင်းမှ အခမ်းအနားကျင်း

[၁၉] ဌေးလှိုင် ၊ ဇောတိဂိုဏ်း၊ မျက်- ၇

ပရာမဏ္ဍုပ်သို့ရှင်လောင်းဝတ်အဆင်တန်ဆာများကိုဆင်မြန်းလျက်လှည့်လည်ကြသည်။ယင်းသို့လှည့်လည်ရာတွင် ရှမ်းရိုး ရာအတီးအမှုတ် အကအခုန်များဖြင့် ရှေ့မှဦးဆောင်စေသည်။ ရှင်လောင်းများကို ကြီးစဉ်ငယ်လိုက်စီတန်းကာဖြေးညင်းစွာလျှောက်လှမ်းကြရသည်ဧည့်ပရိတ်သတ်များကရှင်လောင်းများကိုပေါက် ပေါက်ပွင့်များဖြင့်ပက်ဖြန်းပေးကြသည့်အလေ့အထကိုလည်းတွေ့မြင်ရပါသည်။စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲများကိုတပို့တွဲလဆန်းပိုင်းမှ တပို့တွဲလပြည့်နေ့အထိ (ဖေဖော်ဝါရီလအတွင်း) ကျင်းပ လေ့ရှိပါသည်။ ကြားဖြတ်ရှင်ပြုပွဲကိုမူကဆုန်လပြည့်နေ့တွင်ကျင်းပ လေ့ရှိသည်ကိုတွေ့ရှိရပါသည်။ ရှင်ပြုပွဲကျင်းပသည့်အချိန်အတိုင်းအတာကွာခြားချက်မှာရှင်လောင်းအပါးအရေအတွက်အနည်း အများပေါ်မူတည်ပါသည်။ မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၆ မှ ၁၃၇၅ ခုနှစ်(၁၉၅၄ မှ ၁၄ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၄)အတွင်း ကျင်းပခဲ့သော ဇောတိရှင်ပြုပွဲများ တွင် စုပေါင်းရှင်ပြုပွဲကြီးအရေအတွက်မှာအကြိမ် (၂၀)ဖြစ်ပြီး၊ကြားဖြတ်ရှင်ပြုပွဲ အရေအ တွက်မှာ (၁၂) ကြိမ်ဖြစ်သည်။

ဇောတိရှမ်းများသည် တိုင်းလုံခေါ် ရှမ်းကြီးမျိုးနွယ်စုတွင်ပါဝင်သည်။ ဇောတိရှမ်းများ သည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်ရှမ်းပြည်မြောက်ပိုင်း သီပေါ။ကျောက်မဲ။ လားရှိုး။နမ်းခမ်း၊ ကိုးကန့်။ လဲခြားစသော မြို့နယ်များနှင့်ကချင်ပြည်နယ်မိုးညှင်းမြို့နယ်တွင်အများဆုံးနေထိုင်ကြသည်။ ဇောတိရှမ်းမျိုးနွယ် များသည် မည်သို့ပင်တစ်မြို့တစ်ရွာတွင်နေထိုင်နေကြရစေကာမူ မိုးညှင်းမြို့တွင်(၃)နှစ်မှ (၁) ကြိမ် ကျင်း ပမြဲဖြစ်သော စုပေါင်းရှင်ပြုအလှူပွဲသို့လာရောက်ကြသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။[၂၀]

ဇောတိရှင်ပြုပွဲများ အနက်ရှင်ပြုတစ်ခုကို သာဓကအနေဖြင့်တင်ပြရသော် ၁၃၇၅ ခုနှစ် တပို့တွဲလ ဆန်း(၇)ရက်တွင်(၆ ဖေဖော်ဝါရီ၂၀၁၄) မြို့နယ်တွင်းရှိသံဃာများပင့် ဆောင် ၍ ရှင်ပြုအလှူပွဲ ဖွင့်လှစ်ပြီး တပို့တွဲ လဆန်း(၈) ရက်နေ့မှ တစ်ရက်လျှင် ရှင်လောင်း(၄၃)ပါး ရှင်သာမဏေ သွတ်သွင်းပြီး တပို့တွဲ လဆန်း(၁၄) ရက် (၁၄ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၄)နေ့တွင်(၃၀၁) ပါးလုံး ပြည့် ၍ လပြည့်နေ့တွင် ရေစက်ချတရား နာယူ ကာ ပြီးစီး ခဲ့ ပါသည်။ ရှင်လောင်း အပါးအရေအတွက် (၃၀၁)ပါးတွင် မိုးမိတ်မှ (၅၁)ပါး၊ မူဆယ်မှ(၂၃)ပါး၊ ကျောက်မဲ မှ(၁၈)ပါး၊ မိုးမောက်မှ(၁၆)ပါး၊ ပင်လုံမှ (၁၆)ပါး၊ နမ်းခမ်းမှ(၄၈)ပါး၊ လဲချားမှ(၁၄)ပါး၊ လွယ်ခေး(၁၀)ပါး၊ သိန္နီမှ(၉)ပါး၊ လားရှိုးမှ(၇)ပါး၊ သီပေါမှ(၄)ပါး၊ မိုးကောင်းမှ(၄)ပါး၊ မိုးညှင်းမှ(၅၈)ပါး၊ ရွှေကျင်မှ(၉)ပါး၊ ဖားကန့်မှ(၆)ပါး ပါဝင် ပါသည်။ မြို့နယ် အသီးသီးမှရောက်ရှိလာကြသော ခန့်မှန်း ဧည့်ပရိတ်သတ်ဦးရေမှာ (၃၀၀၀) ကျော် ဖြစ်ပါသည်။[၂၁]

---

[၂၀] မိုးအောင်၊၁၉၉၀၊ မျက်-၇၈

[၂၁] မိုးညှင်းမြို့ ၊ပညာလင်္ကာရဇောတိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း။ဂေါပကအဖွဲ့ထံမှရှင်ပြုပွဲမှတ်တမ်းစာရင်း

y (1)
aZmw&r;wl \ &iavmi;vnaepOjriui;
("mwy- a'gufwm atmifaZmjriU)(6 azazmf0g& 2014)

y (2)
aZmw&r;wl \ &iavmi;
("mwy- a'gufwm atmifaZmjriU) (6 azazmf0g& 2014)

y (3)
aZmw&r;wl \ &iavmi;
("mwy- a'guwm atmiaZmjril) (6 azazm0g& 2014)

ပုံ (၄)
အခမ်းအနားကျင်းပရာမဏ္ဍပ်
(ဓာတ်ပုံ- ဒေါက်တာ အောင်ဇော်မြင့်)(၁၄ ဖေဖော်ဝါရီ ၂၀၁၄)

y (5)
&ijyKtcr;temf;usif;y&mr@yrlomoemabmif0if tNy;ausmif;wufolUjyeKupO
("mwy- a'guwm atmiaZmjriU) (14 azazmO g& 2014)

(ဃ) ဇောတိသံဃာတော်များ၏တစ်နေ့တာလုပ်ငန်းများ

(၁) နံနက် (၄)နာရီ ကျိန်းစက်ရာမှထသည်။

(၂) နံနက်(၅)နာရီ စုပေါင်း Í ဘုရားဝတ်ပြုခြင်း၊မေတ္တာပို့ခြင်း။

(၃) နံနက်(၅)နာရီ (၃၀)မိနစ် အာရုဏ်ဆွမ်းဘုမ်းပေးခြင်း။

(၄) နံနက်(၆)နာရီ စာဖတ်စာအံခြင်း။

(၅) နံနက်(၇) နာရီ မိမိ ၏နေရာüစာအံခြင်း၊ပြန်လည်ဆန်းစစ်ခြင်း။

(၆) နံနက်(၈)နာရီ မှ (၁၁)နာရီ စာတက်ခြင်း၊စာရေးခြင်း၊တရားဆွေးနွေးခြင်း၊ရေသပါယ်ခြင်း။

(၇) နံနက်(၁၁)နာရီ နေ့ဆွမ်းဘုမ်းပေးခြင်း၊

(၈) နံနက်(၁၁)နာရီ (၃၀)မိနစ် ကျောင်းရှေ့မျက်နှာစာတွင်စာဖတ်ခြင်း။

(၉) မွန်းလွဲ(၁၂)နာရီ (၃၀) မိနစ် မိမိ၏နေရာ ü စာအံခြင်း။

(၁၀) မွန်းလွဲ(၁)နာရီ(၃၀)မိနစ် မှ (၃)နာရီ စာရေးခြင်း၊ တရားစာများပြုစုခြင်း၊ရေဖြည့်ခြင်း။

(၁၁) မွန်းလွဲ(၃)နာရီ မှ (၄)နာရီ (၃၀)မိနစ် အလကာ်စာဟောမှုသင်ကြားခြင်း။

(၁၂) မွန်းလွဲ(၄)နာရီ(၃၀)မိနစ် မှ (၅)နာရီ ရေသပါယ်ခြင်း။

(၁၃) မွန်းလွဲ(၅)နာရီ ကျောင်းရှေ့မျက်နှာစာပါးစာကျက်ခြင်း။

(၁၄) ညနေ (၆)နာရီ ဘုရားကျောင်းတော်ပါးတရားတော်နှင့် အခြားမထေရ်ကြီးတို့အားအသြောင်းအညာနှိပ်နယ်ပြုစုခြင်း။

(၁၅) ည(၇)နာရီ စာပြန်ခြင်း

(၁၆) ည(၈)နာရီ(၁၀)မိနစ် ကျောင်းထိုင်ဆရာတော်အားဂါရဝပြုကန်တော့ပြီးကျိန်းစက်ခြင်းဖြင့် တစ်နေ့တာလုပ်ငန်းပြီးမြောက်ပါသည်။[၂၂]

(င) လိုက်နာကြသည့်စည်းကမ်းများ

ဇောတိဘာသာဝင်ဒကာ၊ဒကာမ များနတ်ကိုးကွယ်ခြင်းမရှိရ၊ မူးယစ်ဆေးဝါး ၊အရက် သေစာ၊ကြက်၊ ဝက် ၊လက်နက်စသည် စားသုံး ၊ မွေးမြူ ၊ရောင်းဝယ်ခြင်းမပြုလုပ်ကြရချေ။ ထို့အတူ ဘုန်းကြီးများကလည်း ပစည်းဘဏ္ဍာ၊ ငွေဘဏ္ဍာ မည်သည့်အရာမျှလက်ခံသိမ်းဆည်းခြင်းမပြုရပါ။ ဓာတ်ပုံရိုက်ခံခြင်းမရှိချေ။(ယခုနောက်ပိုင်းတွင်ဓာတ်ပုံရိုက်ခြင်းကိုခွင့်ပြုလာသည်ကိုတွေ့ရပါသည်။) လှည်း၊မြင်းလှည်း စသည့် ယာဉ် များ စီးခွင့်မပြုကြောင်းသိရပါသည်။[၂၃]ဇောတိဂိုဏ်းဝင်သံဃာတော် များ၏ထူးခြားချက်မှာ ထိုင်းဘုန်းကြီးများကဲ့သို့ ရင်စီးတဘက်စီးကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သင်္ကန်းကို လက်ကန်တော့ထိုးပြီး အနံ(၈)လက်မ၊ အလျား (၂)တောင်ရှိသင်္ကန်းရောင်အစ၊ အစတစ်စနှင့် အပေါ်ကထပ် ၍ ရင်ကိုရစ်ပတ်ပြီးစီးထားသည် ရှင့် ကျင့်ဝတ်တွင် သင်္ကန်းကိုအဝန်းညီညာစွာ ဝတ်ရုံရမည်ဟုပါရှိသော''ပရိမဏ္ဍလ'' သိက္ခာပုဒ် နှင့် အညီ ထောင့်စွန်းမညီ မညာဖြစ်မှာစိုး ၍ ရင်ကိုပတ်စီးထားသည်ဟုဆိုသည်။[၂၄]

---

[၁၃] (က)ဇောတိရွှေရတု မျက် -၇၃
(ခ) ဌေးလှိုင် ဓ ဇောတိဂိုဏ်းဓ မျက်-၁၀-၁၁
[၂၃] ဌေးလှိုင် ဓ ဇောတိဂိုဏ်းဓ မျက်-၂-၃
[၂၄] ဌေးလှိုင် ဓ ဇောတိဂိုဏ်းဓ မျက်-၅-၆

(p) r;n i;rlÜ ynmv um&aZmw&r;ausmi;? a*gyu?OuX t r n pm&i;

(1) O; & , [e;? twusi;? (jrerm o u&mZ 1315-1324)

(2) O;i i; t y ? [v? (jrerm o u&mZ 1324-1330)

(3) O;q q i [e;? twusi;(jrerm o u&mZ 1330-1337)

(4) O;a&ausmi;? [v ?(jrerm o u&mZ 1337-1339)

(5) O;& , &ucr;q i? [v (jrerm o u&mZ 1339-1345)

(6) O;& , cr;vausm? b v;?(jrerm o u&mZ 1345-1348)

(7) O;& , ccr;? [v ? (jrerm o u&mZ 1348-1357

(8) O;& , cr;vausm? b v;?(jrerm o u&mZ 1357-1360)

(9) O;armucr; [e;?ewBu;ue;? (jrerm o u&mZ 1360-1372)

(10) O;& , ausmi;&u? b v;(jrerm o u&mZ 1372- , c t x)

ye;' um(eAmeaqm?aqmlo o) O;& , ce; [e;(c) O;ausma t ;?r&i;ue;?r;n i;rlÜ/(jrerm o u&mZ 1337- , c t x)[25]

ynmv um&aZmw&r;ausmi; t0irc0;
("mwy- a'guwm atmiaZmjriÜ)(1 puwi bm 2013)

---

၂၅ တွေ့ဆုံမေးမြန်းချက်မှ ၊
ဦးမောင်မောင်(ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ဂေါပက၊ဘီလူးမြို့ ၊မိုးညှင်းခရိုင်)

ausmi;wu twi;jriui;
("mwy- a'guwm atmiaZmjriU)(1 puwibm 2013)

ausmi;wu twi;wn xm;aomapwrsm;
("mwy- a'guwm atmiaZmjriU) (1 puwibm 2013)

oCmawmrsm;pmo iVum;o nausmi;aqmi
twi;u;u , xm;&on&yym;qi;wawm
("mwy- a'guwm atmiaZmjriU)
(1 puwibm 2013)

b&m;0wausmi;aqmi twi;& &yym;qi;wawmrsm;
("mwy- a'guwm atmiaZmjriU) (1 puwibm 2013)

ynmv um&aZmw&r;ausmi; -a&or
("mwy- a'guwm atmiaZmjriU) (1 puwibm 2013)

aZmw&r;ausmi; \ (20) yg;ajrmuq&mawm
q&mawm uw"r
("mwy- a'gukwm atmiaZmjri)
(1 puwibm 2013)

aZmw&r;ausmi; \ (21)yg;ajrmu
q&mawm t&i ynmom&
("mwy- a'gukwm atmiaZmjri)
(1 puwibm 2013)

aZmw&r;ausmi; \ (22)yg;ajrmu ,cvu&q&mawm t&i0Pynm rax& tm;
tcr;tem;usi;y&mr@yr ausmi;wuo 'umrsm;uyiaqmivmpO
("mwy- a'gukwm atmiaZmjri) (14 azazmOg& 2014)

ynmvum&aZmw&r;ausmi; \ a*gyrm;Ei pma&;oawqar;jre;pO
("mwy -pi;o [ )   (1 puwibm 2013)

နိဂုံး

အချုပ်အားဖြင့်ဆိုရသော်မြန်မာနိုင်ငံ၏ဗုဒ္ဓသာသနာသမိုင်းတွင်ဇောတိဂိုဏ်းသည်ထင်ရှား ခဲ့သည့် ဂိုဏ်းတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ညောင်ရမ်းခေတ်မှစတင်ခဲ့သောဇောတိဂိုဏ်းကိုကုန်းဘောင် ခေတ်တွင်ဘုရင် ဧကရာဇ် များ၏အမိန့်ဖြင့်နှိပ်ကွပ် ခြင်းများရှိခဲ့ပါသည်။သို့သော်လည်းကောင်းစွာ နိမ်နင်းနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့ပါ။ ပ ခေတ်ကာလကဇောတိအယူဝါဒဟုဟောပြောစည်းရုံးသောသူကို လေ့လာကြည့်သောအခါ ဇောတိအယူအစွဲကိုဂဃနဏကောင်းစွာမသိဟုသုံးသပ်မိပါသည်။ယင်း အယူဝါဒကိုလက်ခံ ယုံကြည်သူ များအနေဖြင့်လည်းမိရိုးဖလာ အစဉ်အလာအတိုင်းလက်ခံခဲ့ယုံကြည်ခဲ့ဟန်တူပါသည်။ ဇောတိအယူဝါဒကို ယူသူအများစုမှာရှမ်းလူမျိုးအများစုသာဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ဗုဒ္ဓစာပေများကိုလည်းရှမ်း ဘာသာ ဖြင့်သာသင်ကြားပို့ချဟောပြောကြပါသည်။ ဗုဒ္ဓစာပေသည်ပါဠိဘာသာ ဖြင့်ရှိသောကြောင့် မူရင်း ပါဠိဘာသာကိုမတတ်ကျွမ်းလျှင်ရေရှည်ပ။ မှားယွင်းအဓိပါယ်ပြန်လွဲမှားနိုင်သဖြင် ့တင်းကြပ်စွာရှမ်းဘာသာ ပြန်ဖြင့်သင်ကြားခြင်းသည် စဉ်းစားစရာဖြစ်ပါသည်။

ဇောတိရှင်ပြုပွဲကျင်းပပုံကိုသာဓကယူ ĺ လေ့လာ သုံးသပ်ရလျှင်လည်း ဇောတိအယူဝါဒ သည်ဝါဒ စွဲထက် လူမျိုးစုစွဲ ပိုသည်ဟုယူဆမိပါသည်။ အဘယ့်ကြောင့်ဆိုသော်ရှင်ပြုပွဲကျင်းပရေးအဖွဲ့ က ကျင်းပ မည့် ရက် က သေချာစွာသတ်မှတ်ပြီး ဇောတိရှမ်းများကို သိရှိစေရန်အသိပေး ကြေညာလေ့ရှိပြီ းယင်းဇောတိရှမ်းပွဲကျင်းပသည့်အချိန်တွင်တစ်နိုင်ငံလုံးရှိဇောတိအယူဝါဒရှိသူ ရှမ်းလူမျိုး အများစုကို စုဝေးစေခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ယင်းဝါဒကို အစပြု တည်ထောင်သူမှာ ရှမ်းစော် ဘွား တစ်ဦး၏ သား တော်ဖြစ်သကဲ့သို့ယင်းဝါဒကိုလက်ခံသူအများစုကလည်းရှမ်းလူမျိုးများပင် ဖြစ် ပါသည်။ဗုဒ်စာပေ ကို လည်း ရှမ်းဘာသာဖြင့်သာ သင်ကြားပို့ချဟောပြောစေပါသည်။ဇောတိ အယူရှိ သူ များသည် ဗုဒ်ဘာ သာဝင်များဖြစ်သည်ဆိုသော်လည်းဗုဒ်ဘာသာ ဘုန်းတော်ကြီးတိုင်းကို ဆည်းကပ် ကိုးကွယ်လေ့ မရှိမိမိမျိုးနွယ်ဖြစ်သောရှမ်းလူမျိုးဘုန်းတော်ကြီးများကိုသာဆည်းကပ် ကိုးကွယ် လေ့ ရှိပါသည်။ ထို့ကြောင့် သာသနာပြန့်ပွားအောင်လုပ်ဆောင်မှုနယ်ကျဉ်းလွန်းလှပါ သည်။အခြားရဟန်း နှင့်မဆက်ဆံ သဖြင့်လည်း ယင်းသာသနာရေရှည်တည်တံ့ပြန့်ပွားရန် အခက်အခဲ ရှိနိုင်ပါသည်။ သို့ပါĺ ဇောတိသာ သနာ သည်ဗုဒ် သာသနာတစ်ခုပင်ဖြစ်သည် ဟုဆို သော်ငြား လည်းလူမျိုးရေးကို အခြေခံသည် ဟုသုံးသပ် မိ ပါသည်။ ။

u;r;u;pm&i;

ငွေးလှိုင် ၊ ဦး၊ ဓမ်္မာစရိယ၊ "နှစ်လေးရာကျော်က မြန်မာနိုင်ငံဇောတိဂိုဏ်း"*www.shanyoma.org*

တိုးလှ၊ဒေါက်တာ၊"အလောင်းမင်းတရားကြီး၏ ကုန်းဘောင်ရွှေပြည်" ရန်ကုန်မြို့၊ အလင်္ကာဝတ်ရည်စာပေ၊၂၀၀၈၊

မောင်မောင်တင်၊ ဦး၊မဟာဝိဇ္ဇာ) "မြန်မာမင်းလက်ထက်တော်စာတမ်းများ" ၊ရန်ကုန်မြို့၊စပယ်ဦးပုံနှိပ်တိုက်၊၁၉၈၂၊

မိုးအောင် ၊ ကချင်မြေ၊ "ဇောတိရှမ်းတို့၏ရှင်ပြုပွဲဓလေ့" မိုးညှင်းစာပေမဂဇင်း၊အမှတ်(၂)၊ ရန်ကုန်မြို့၊သိန်းမြင့်ဝင်း ပုံနှိပ်တိုက်၊၁၉၉၀

"မိုးညှင်းမြို့ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၏ရွှေရတုအထိမ်းအမှတ်စာစောင်၊"ရန်ကုန်မြို့၊ဇလပ်နီပုံနှိပ်တိုက်၊ခုနှစ်မပါ၊ þ စာအုပ်ကို ရှမ်းဘာသသာဖြင့်ထုတ်ဝေသည်။

- သုခမိန ်၊အရှင်၊(တန့်ယန်း)" ရှမ်းတိုင်းရင်းသားများ၏ယုံကြည်ကိုးကွယ်မှုနှင့်ဓလေ့ထုံးစံများ" နိုင်ငံတော်ပရိယတÅသာ သနာ့တက ú သိုလ်(ရန်ကုန်) သာသနာတက ú သိုလမဟာဓမ®စရိယ M.A

(Buddhism) ဘွဲ့အတွက်တင်သွင်းသော ကျမ်း၊ရန်ကုန်၊
သာသနာတော်ထွန်းကားပြန့်ပွားရေးဦးစီးဌာန၊ ၂၀၀၈၊

-Than Tun, Dr " *The Royal Orders of Burma (Myanmar)" (AD.1598-1885)*, Vol.IV (AD.1782-1787), Kyoto, The Centre for Southeast Asian Studies, Kyoto University, 1986

တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်း

- ချစ်ပု၊ ဦး ၊(ပညာလင်္ကာရ ဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ကပိယ) (၁ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)
- မောင်မောင် ၊ဦး၊(ပညာလင်္ကာရဇောတိရှမ်းကျောင်း၊ဂေါပက၊ဘီလူးမြို့ ၊မိုးညှင်းခရိုင်)(၂၆ စက်တင်ဘာ ၂၀၁၃)

ကချင်ပြည်နယ်၊ -မိုးညှင်းမြို့၊ပညာလင်္ကာရဇောတိဘုန်းတော်ကြီးရှမ်းကျောင်း ရှိ ကျောင်းထိုင်မထေရ်များစာရင်းပညာလင်္ကာရဇောတိ ဘုန်းတော်ကြီးကျောင်း။ မိုးညှင်းမြို့၊ ဂေါပကအဖွဲ့ ထံမှရှင်ပြုပွဲမှတ်တမ်းစာရင်း